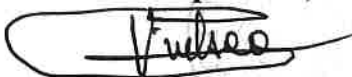

Aprob,

Avocatul Poporului,

Victor Ciorbea

RAPORT

privind vizita efectuată la Penitenciarul Bacău, județul Bacău

Sumar:

Prezentul raport, întocmit ca urmare a vizitei inopinate la Penitenciarul Bacău, are ca obiect verificarea condițiilor de cazare și tratament din unitate și este structurat pe trei capitole, după cum urmează:

1. Cadrul general și organizarea vizitei.
2. Constatările rezultate din vizita efectuată.
3. Recomandări.

1. Cadrul general și organizarea vizitei

Prin Legea nr. 109/2009, România a ratificat Protocolul opțional (denumit în continuare OPCAT), adoptat la New York la 18 decembrie 2002, la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, adoptată la New York la 10 decembrie 1984.

Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție din cadrul instituției Avocatul Poporului îndeplinește atribuțiile de Mecanism Național de Prevenire a torturii în locurile de detenție, în sensul prevederilor OPCAT, monitorizând în mod regulat tratamentul aplicat persoanelor aflate în locuri de detenție, prin vizitarea, anunțată sau inopinată, a locurilor de detenție.

În acest sens, în temeiul art. 14 alin. (1), art. 29¹ alin. (1), art. 29³ lit. a și art. 29⁷ alin. (3) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, instituția Avocatul Poporului a efectuat, în data de 19 decembrie 2017, o vizită la Penitenciarul Bacău, județul Bacău.

La efectuarea vizitei au participat reprezentanți ai instituției Avocatul Poporului, Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție, respectiv
jurist și
asistent social, consilieri în cadrul Centrului Zonal Bacău; domnul Viorel Olărașu, medic;
psiholog și
i, reprezentant al Asociației Romilor Creștini "Calea, Adevărul și Viața" Bacău.

Vizita a avut ca obiective verificarea condițiilor de cazare și tratament din unitate.

2. Constatările rezultate din vizita efectuată

La data efectuării vizitei în Penitenciarul Bacău erau custodiate 519 persoane private de libertate (din care 342 de bărbați și 177 femei), **la o capacitate legală de 409 locuri, ceea ce reprezenta un procent de ocupare de aproximativ 127% din capacitatea legală.**

Penitenciarul Bacău custodia următoarele categorii de persoane private de libertate:

- persoane arestate preventiv de sex masculin și feminin, tineri și minori, cu cauze pe rolul instanțelor judiciare din județele Bacău, Neamț, Vaslui, Iași, Vrancea, Buzău, Botoșani și Suceava;
- persoane condamnate de sex feminin, tineri și minori, din toate regimurile de

executare cu cauze pe rolul organelor judiciare din județele Bacău, Neamț, Vaslui, Iași, Vrancea, Buzău, Galați, Botoșani și Suceava;

- persoanele condamnate de sex masculin din toate regimurile, inclusiv deschis care sunt incluse în activități productive.

În funcție de regimul de executare, persoanele private de libertate erau distribuite astfel:

- observare carantinare: 22 deținuți (din care 2 femei);
- arestați preventiv: 169 deținuți (din care 20 femei);
- regim deschis: 78 deținuți (din care 32 femei);
- regim semideschis: 169 deținuți (din care 60 femei);
- regim închis: 59 deținute;
- regim de maximă siguranță: 3 deținute;
- tranzit : 19 deținuți (din care o femeie).

În funcție de vârstă, persoanele private de libertate se clasificau astfel : 8 minori în tranzit, 166 tineri (din care 3 femei) și 345 majori (din care 174 femei).

Conducerea penitenciarului era asigurată de către un director și trei directori adjuncți (director adjunct siguranța deținerii și regim penitenciar, director adjunct intervenție psihosocială și director adjunct economico-administrativ).

Sectorul de deținere al penitenciarului cuprindea 3 pavilioane (din care unul era nou), fiind organizat pe șase secții de deținere interioară și o secție exterioară. Baza materială a Penitenciarului Bacău era formată și din clădiri administrative, cameră de vizite, cameră pentru vizite intime, atelier de tâmplărie, cabinete medicale, infirmerie, sală de sport, bloc alimentar, curți de plimbare.

Din partea Penitenciarului Bacău au participat la discuții și la vizitarea acestuia domnul Director Comisar șef de penitenciare , doamna Director adjunct Serviciul Educație și Asistență psihosocială Comisar șef , personal medical, psihologi și șefi de secții.

În cadrul discuțiilor, domnul director a făcut o scurtă prezentare a situației din Penitenciarul Bacău.

Activitatea Penitenciarului Bacău era asigurată de **un număr de 283 de persoane (din care 55 ofițeri și 228 agenți), angajați ai Administrației Naționale a Penitenciarelor, iar**

51 de posturi erau vacante. Cea mai mare lipsă de personal se înregistra la domeniul medical (5 posturi medici), la Direcția Intervenție psihosocială (4 posturi la asistență psihosocială și 4 posturi la educație) și în sectorul operativ (25 de posturi la siguranța deținerii și regim penitenciar).

Cu privire la clădirile în care își desfășoară activitatea Penitenciarul Bacău, acestea erau în majoritate construite în anii 1971-1974, iar un pavilion de cazare a fost modernizat ca parte a unui proiect realizat cu fonduri de la guvernul norvegian. Au fost investite peste două milioane de euro, fiind realizate, în total, 200 de locuri de detenție care respectă standardul minim de 4 mp/deținut, într-o cameră nefiind mai mult de 8 locuri. În acest nou pavilion erau amenajate și spații pentru sala de mese, cameră de protecție, sală de sport doar pentru deținuți cu vârste de la 18 la 21 de ani, de la regimurile deschis și semideschis. La data vizitei, în pavilionul nou erau cazate 160 de persoane private de libertate.

În ceea ce privește situația supraaglomerării din celelalte pavilioane, aceasta fusese adusă la cunoștința Administrației Naționale a Penitenciarelor, la data de 13.10.2017, prezentându-se astfel :

- **Persoane private de libertate condamnate, de sex feminin, cu vârsta peste 21 de ani din regimul deschis – 147% din capacitatea legală;**
- **Persoane private de libertate condamnate, de sex feminin, cu vârsta peste 21 de ani din regimul semideschis – 224% din capacitatea legală;**
- **Persoane private de libertate condamnate, de sex feminin, cu vârsta peste 21 de ani din regimul închis – 252% din capacitatea legală;**
- **Persoane private de libertate arestate preventiv, de sex feminin, cu vârsta peste 21 de ani – 150% din capacitatea legală;**
- **Persoane private de libertate arestate preventiv, de sex masculin, cu vârsta peste 21 de ani – 225% din capacitatea legală;**
- **Persoane private de libertate arestate preventiv, de sex masculin, cu vârsta între 18 și 21 de ani – 222% din capacitatea legală.**

De asemenea, s-a mai adus la cunoștința Administrației Naționale a Penitenciarelor necesarul în ceea ce privește spațiul din Penitenciarul Bacău, și anume 39 de camere de deținere și s-a solicitat aprobarea schimbării profilului de custodiere a persoanelor private de libertate, în sensul eliminării unor categorii cum ar fi : persoane de sex

feminin, tinere (18-21 ani) condamnate din toate regimurile de executare cu domiciliile în județele: Botoșani, Suceava, Iași, Vaslui, Vrancea, Buzău, Galați, Brăila, Bacău, Neamț, Constanța și Tulcea sau sancționate cu executare sau continuare în penitenciar, cu domiciliile în județele: Botoșani, Suceava, Iași, Vaslui, Vrancea, Buzău, Galați, Brăila, Bacău, Neamț, Constanța și Tulcea; persoane de sex feminin, tinere (18-21 ani) sancționate cu măsuri educative cu executare sau continuare în penitenciar cu domiciliile în județele: Botoșani, Suceava, Iași, Vaslui, Vrancea, Buzău, Galați, Brăila, Bacău, Neamț, Constanța și Tulcea; persoane de sex masculin, tineri (între 18-21 ani) sancționați cu măsuri educative cu executare sau continuare în penitenciar, cu domiciliile în județele: Botoșani, Suceava, Iași, Vaslui, Vrancea, Buzău, Galați, Brăila, Bacău, Neamț, Constanța, Ialomița, Călărași și Tulcea etc.

Conform răspunsului Administrației Naționale a Penitenciarelor din data de 22.11.2017, se aducea la cunoștința Penitenciarului Bacău că se depun eforturi deosebite privind asigurarea patului individual pentru persoanele private de libertate, în condițiile în care toate unitățile subordonate se confruntă cu fenomenul de supraaglomerare, inclusiv prin transferarea în alte unități a unor loturi de persoane private de libertate.

Periodic, conducerea Penitenciarului Bacău se adresează Administrației Naționale a Penitenciarelor cu propunerea de transfer a unor deținuți, pentru evitarea supraaglomerării.

Penitenciarul era racordat la sistemul centralizat de distribuție a apei și la canalizare. Apa caldă era distribuită zilnic după un program adus la cunoștința persoanelor private de libertate. Energia electrică era distribuită din sistemul centralizat, iar noaptea funcționa doar iluminatul de veghe. Căldura pe timp de iarnă și apa caldă erau asigurate de o centrală termică proprie. Produsele de igienă erau distribuite lunar, iar dezinsecția și dezinfecția se făceau periodic sau la cerere de către firme cu care erau încheiate contracte de prestări servicii. Nu exista sală de mese decât în pavilionul nou modernizat, astfel că majoritatea deținuților serveau masa în camere.

Referitor la fondurile alocate pentru desfășurarea în bune condiții a activităților din Penitenciarul Bacău, acestea au fost apreciate de conducerea Penitenciarului ca fiind suficiente, astfel că pe parcursul anului 2017 au putut fi efectuate o serie de reparații curente la spațiile de cazare a deținuților și s-au achiziționat bunuri materiale după cum urmează: marmite, frigidere, aparate aer condiționat, siguranțe, tuburi neon, materiale de curățenie,

medicamente etc.

Cu ocazia vizitării Penitenciarului Bacău, membrii echipei de vizită au constatat următoarele:

Referitor la condițiile de cazare

În cadrul Penitenciarului Bacău erau 7 secții de deținere, din care 4 secții destinate cazării persoanelor private de libertate de sex masculin, 2 secții destinate cazării persoanelor private de libertate de sex feminin și un punct de lucru exterior cu cazare permanentă. Membrii echipei au vizitat toate secțiile de detenție, blocul alimentar, sala de sport, curțile de plimbare etc.

Primul pavilion de deținere vizitat era o clădire nou modernizată, cu trei nivele (P+2) și cuprindea secțiile 1 și 2.

Secția E 1 era destinată cazării deținuților tineri de sex masculin, repartizați în regim deschis, condamnați la pedeapsa închisorii. În cadrul acestei secții se respecta standardul minim de 4 mp/deținut, într-o cameră nefiind cazate mai mult de 8 persoane private de libertate. Camerele aveau suprafața de aproximativ 35 mp fără baie și erau dotate cu 8 paturi dispuse pe două nivele, spații de depozitare, 2 mese rabatabile, scaune cu spațiu de depozitare, televizor. Băile erau încăpătoare dotate cu chiuvete, wc-uri și duș.

Secția E 2 era destinată cazării deținuților tineri de sex masculin, repartizați în regim semideschis, condamnați la pedeapsa închisorii. Camerele erau similare celor de la secția E 1 și se respectau prevederile legale referitoare la suprafață. În camere era curățenie, majoritatea ferestrelor erau deschise pentru aerisirea camerelor, cazarmamentul și saltelele erau noi și curate, instalațiile sanitare erau în stare corespunzătoare de funcționare. Persoanele private de libertate, au colaborat cu echipa arătând că sunt mulțumite de condițiile de cazare și de tratamentul primit.

Curțile de plimbare din pavilionul nou, destinat tinerilor, erau prevăzute cu cabine WC, surse de apă potabilă, posturi telefonice fixe cu cartelă și scaune.

De asemenea în același pavilion, la parterul clădirii, era amenajată o sală de sport destinată tinerilor de la Secțiile de deținere 1 și 2, dotată cu masă de tenis, aparate de forță, spalier, saltele, iar lângă aceasta exista un club dotat cu mese, scaune, televizor cu diagonală mare, computer, tablă magnetică.

În pavilionul nou fusese amenajată o cameră atraumatică care, până la data vizitei, nu fusese utilizată niciodată deoarece, conform declarațiilor personalului, nu s-au petrecut incidente care să impună folosirea acesteia. Camera atraumatică era monitorizată video și era prevăzută cu grup sanitar, de asemenea amenajat și dotat pentru evitarea producerii traumatismelor.

Secția E 3 era destinată cazării deținuților de sex masculin cu vârsta peste 21 de ani, repartizați în tranzit/transfer sau în regim închis, condamnați la pedeapsa închisorii. **Camerele aveau suprafețe diferite, erau murdare și întunecoase, mobilierul și saltelele erau vechi, paturile erau dispuse pe trei nivele deși nu erau toate folosite, grupurile sanitare prezentau igrasie și miros neplăcut. În cadrul acestei secții nu se respecta standardul minim de 4 mp/deținut, într-o cameră de aproximativ 20 mp (camera E 3.1.) fiind cazate chiar și 7 persoane private de libertate.**

Secția E 4 era destinată cazării persoanelor private de libertate de sex feminin majore, repartizate în regim semideschis. **Camerele vizitate erau mari și aglomerate, ferestrele nu puteau asigura lumina naturală necesară și aerisirea lor, unele erau neîngrijite, mobilierul și saltelele erau vechi, grupurile sanitare prezentau igrasie și miros neplăcut. S-a putut observa că erau numeroase camerele în care cel de-al treilea nivel de paturi exista, supraaglomera era foarte evidentă, în camere era mizerie, în băi erau infiltrații de apă și mucegai, iar instalațiile sanitare insuficiente erau defecte. Din discuțiile purtate cu persoanele private de libertate a reieșit că sunt nemulțumite de condițiile de cazare, că există ploșnițe, iar programul de acces la serviciile de telefonie este prea scurt pentru persoanele care sunt distribuite la diverse activități lucrative în penitenciar și revin în cameră după ora 18.**

Secția E 5 era destinată cazării persoanelor private de libertate de sex feminin majore, repartizate în regim deschis. **Camerele vizitate erau mari (camera E5.5 avea suprafața de aproximativ 60 mp), mobilierul și saltelele erau vechi, grupurile sanitare prezentau igrasie și miros neplăcut. Camerele nu aveau mobilier (în afară de paturi și câteva băncuțe), persoanele private de libertate fiind obligate să mănânce în pat. Lucrurile personale erau ținute în pungi sub pat sau în paturile de la nivelul al treilea, deoarece cambuzele erau foarte mici, întunecoase. Din discuțiile purtate cu persoanele private de libertate a reieșit că sunt nemulțumite de condițiile de cazare, de lipsa spațiilor de**

depozitare și de existența insectelor dăunătoare.

Și în cadrul secției 6 de deținere au putut fi observate aceleași condiții întâlnite în secția 5, deși în unele camere se putea observa că au avut loc reparații de întreținere.

Deținuții de la Penitenciarul Bacău, cu excepția tinerilor cazați în pavilionul nou-construit, aveau la dispoziție 3 curți de plimbare, dintre care una era împărțită în două, pentru a putea fi utilizată de două categorii de deținuți în același timp. Curțile de plimbare erau acoperite cu plasă de sârmă pentru evitarea transferului de obiecte între deținuți, dar **nu erau prevăzute cu acoperiș pentru utilizarea lor și pe timp ploios. Curțile nu erau prevăzute cu toalete și surse de apă potabilă** ; în curți existau posturi telefonice fixe.

Referitor la asigurarea alimentației beneficiarilor

Penitenciarul Bacău avea autorizație emisă de Direcția Sanitară Veterinară și Pentru Siguranța Alimentelor Bacău pentru blocul alimentar, amenajat și dotat în mod corespunzător.

Bucătăria era formată din mai multe camere din care o cameră mare pentru pregătirea hranei și mai multe camere mici având destinații diferite: pentru depozitarea produselor alimentare, pentru spălarea veselei, pentru depozitarea produselor de curățenie etc. Vesela era nouă, din inox. Holurile și camerele de depozitare erau curate, dar umiditatea era mare deoarece abia se finaliza procesul de pregătire a hranei.

Starea de igienă și de curățenie de la blocul alimentar era bună, personalul care lucra aici purta uniforme de protecție și avea efectuate analizele medicale obligatorii la zi. Majoritatea persoanelor private de libertate serveau masa în cameră, neexistând săli de mese amenajate și dotate corespunzător decât în pavilionul nou.

Conform meniului pus la dispoziție de către personalul de la bucătărie, membrii echipei de vizită au gustat din hrana servită la prânz persoanelor private de libertate: ciorbă de fasole și mâncare de varză cu carne (regim normal), ciorbă de zdrențe de ou și fasole cu carne și mămăligă (regim diabet). De asemenea, membrii echipei de vizită au analizat și calitatea pâinii distribuite persoanelor private de libertate, fără a observa nereguli sau o calitate necorespunzătoare a acestora.

Hrana era preparată de către persoanele private de libertate selecționate la munca la blocul alimentar, sub îndrumarea unui bucătar și a unui agent supraveghetor.

Referitor la acordarea asistenței medicale

Penitenciarul Bacău dispunea de un număr de două cabinete medicale, o sală de tratamente și **2 infirmerii organizate în spații improprii pentru aceasta destinație**, astfel că în două camere de detenție din apropierea cabinetelor medicale au fost improvizate așazisele infirmerii. Din informațiile furnizate de personalul Penitenciarului Bacău a reieșit că **se solicitase demararea procedurii de reorganizare a infirmeriei, însă până la data efectuării vizitei nu fusese primit nici un răspuns în acest sens.**

În aceste spații își desfășurau activitatea **un medic de medicină generală în baza unui contract de prestări servicii cu penitenciarul** și 11 asistenți medicali, din care 9 erau de medicină generală, 1 asistent de farmacie și 1 asistent de igienă care lucra în ture de 12/24 ore și 12/48 ore, asigurând astfel permanența asistenței medicale în penitenciar. Asistenta de farmacie și asistenta igienistă lucrau numai în program normal de zi.

Penitenciarul dispunea de un cabinet stomatologic, însă nu era angajat personal de specialitate (medic stomatolog, tehnician dentar și asistent medical), asistența medicală în acest caz asigurându-se prin cabinetele dentare din orașul Bacău.

Cabinetul medical și sala de tratament respectau standardele minimale de spațiu și aveau un nivel corespunzător de igienă și de dotare. Astfel, în cabinetul medical exista un aparat de urgență care cuprindea baremul minim de medicamente și materiale sanitare necesar pentru situațiile de urgență. **La verificarea acestuia s-a observat lipsa adrenalinei.** În paralel cu aparatul de urgență exista așa-numitul dulap de medicamente, care conținea un număr de medicamente uzuale pentru afecțiunile acute ușoare care puteau apărea intercurrent. Acesta era zilnic utilizat și completat de la farmacia unității.

Accesul la asistența medicală era neîngrădit pentru urgențe sau pentru situațiile acute, iar în funcție de constatări se recomanda un tratament medicamentos fie în celulă, fie în infirmerie. Urgențele mari erau dirijate prin sistemul de urgență 112 la Spitalul de Urgență Bacău .

Activitatea medicală se consemna în registre medicale și fișe medicale. Astfel exista un Registru de Consultații unde se înregistrau data, ora, tratamentul și simptomatologia sau diagnosticul, medicația eliberată de la aparatul de urgență sau de la dulapul de medicamente, sub semnătura pacientului, precum și eventuala rețetă primită. Motivat de faptul că în sistemul penitenciar nu se folosește cardul de sănătate, rețetele erau eliberate în sistem

închis, de la farmacia unității. În anul 2017 până la data vizitei au fost consemnate un număr de 20.882 de consultații, în medie fiind 60 de consultații pe zi. **Având în vedere aceste date, este imperios necesară angajarea unui medic de medicină generală, precum și a unui medic dentist, motivat de faptul că personalul specializat din departamentul medical era subdimensionat raportat la numărul de deținuți pe care îl gestiona și la numărul de consultații necesare asigurării asistenței medicale.**

În ordinea frecvenței infecțiile acute de tract respirator erau cele mai frecvente, fiind urmate de lombalgii, spasmofilie, afecțiuni ginecologice, cefalalgii, afecțiuni digestive acute, afecțiuni stomatologice.

În cadrul cabinetului medical mai exista Registrul de Boli Cronice în care se ținea evidența lunară a bolnavilor cronici pe bază de opis. Din analiza acestui registru a reieșit că se consemna cu acuratețe diagnosticul și tratamentul la zi al fiecărui pacient. În cadrul registrului de boli cronice se ținea separat evidența bolilor psihice, unde deținutul semna zilnic pentru primirea tratamentului în regim supravegheat, neexistând posibilitatea automedicației în alte scopuri. În acest registru erau consemnați un număr de 120 de bolnavi cronici, dintre care 16 bolnavi erau cu hepatita tip B și C, iar 7 bolnavi erau cu diabet zaharat. Aceștia li se asigura pe rețetă o dată la 3 luni, iar medicamentele erau eliberate pacienților pe o durată de 10 zile. Nu au fost înregistrate probleme cu privire la asigurarea medicației atât pentru bolile cronice dar și pentru medicația uzuală de la "dulapul de medicamente", acestea asigurându-se prin farmacia penitenciarului. Există o evidență separată a bolilor psihice, în evidență fiind 61 de boli psihice din care 43 erau sub tratament supravegheat. Nu există pacienți în evidență cu HIV sau SIDA.

În Registrul privind Marca Traumatică se consemnau data, ora și tipul agresiunii sau autoagresiunii, în evidențe fiind de la începutul anului 210 cazuri. Cele mai multe erau reprezentate de cazuri ușoare, fără să necesite internarea într-un serviciu de specialitate din spital. Au fost înaintate 135 de sesizări la Parchet pentru situațiile în care persoanele private de libertate prezentau semne de violență.

La cabinetul medical a mai fost prezentat Registrul de Lues, unde erau consemnate cazurile aflate în evidență cu sifilis, pe parcursul anului 2017 fiind 7 cazuri în evidență, care primiseră tratamentul necesar. Registrul de Internări cuprindea evidența internărilor în infirmerie, în spitale penitenciar sau în spitale din rețeaua Ministerului Sănătății, cele mai

multe consemnări referindu-se la internările în infirmerie.

În Registrul Consumatorilor de Droguri se consemna consumul declarativ de droguri, pe parcursul anului 2017 fiind un număr de 29 de consumatori de droguri înregistrați, cei mai mulți consumatori de substanțe etnobotanice.

Exista și un Registru Refuz de Hrană în care pe parcursul anului 2017 au fost înregistrate 24 de cazuri, care fuseseră monitorizate conform procedurii într-o cameră separată. În funcție de acuze, persoanele private de libertate erau consiliate de către personalul de specialitate din cadrul Compartimentului Educație și Asistență Psihosocială sau tratați medical.

Pe parcursul anului a fost înregistrat un caz de tentativă de suicid la un pacient bolnav psihic și nici un caz de deces.

Existau întocmite și completate în mod corespunzător fișe medicale pentru toate persoanele private de libertate, în care erau înregistrate toate consultațiile medicale, internările în spital, rezultatele consultațiilor de specialitate și al analizelor efectuate etc.

Referitor la acordarea asistenței psihologice

Activitățile psihologice în Penitenciarul Bacău, împreună cu activitățile de asistență socială și cele educative, aveau ca scop principal reintegrarea socială a persoanelor condamnate, demers susținut de echipa multidisciplinară din cadrul sectorului de reintegrare socială din penitenciar, conform prevederilor din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, din Ordinul Ministerului Justiției nr. 1322/C/2017 privind organizarea și desfășurarea activităților și programelor educative, de asistență psihologică și asistență socială din locurile de detenție aflate în subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor, precum și din documentele internaționale și din Ansamblul de reguli minime ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților.

Asistența psihologică a persoanelor private de libertate era asigurată prin intermediul a trei ofițeri psihologi din care unul cu competență în psihologie clinică. Cei trei psihologi angajați dețineau atestate de liberă practică la Colegiul Psihologilor din România, doi dintre aceștia fiind debutanți. În ceea ce privește Statul de funcții al Serviciului de Asistență Psihosocială, acesta cuprindea un număr de **5 posturi de psiholog, astfel că 2 posturi erau**

vacante.

Ca problemă identificată la acest nivel a fost că **psihologii angajați nu aveau atestat de liberă practică în regim autonom**, doi dintre ei fiind debutanți, iar un psiholog, deși avea vechimea corespunzătoare, din cauza situației generale din țară la nivel de Colegiul Psihologilor, nu își putea depune dosarul pentru această treaptă de specializare, activitățile comisiilor aplicative ale COPSI fiind din aprilie 2017 practic "înghețate".

S-au purtat discuții cu psihologul clinician, care a dovedit o bună cunoaștere a aspectelor psihosociale și a avut atitudine cooperantă. Pe parcursul discuțiilor au fost prezentate principalele afecțiuni cu care se confruntau persoanele custodiate, precum și modalitatea efectivă de lucru în cadrul activităților derulate în acest sector. Astfel, în cazuistica instituției se puteau întâlni cazuri de depresie, anxietate, tulburări de comportament, tulburare antisocială și demențe.

Ca și procedură de lucru, s-a precizat că la intrarea în instituție, fiecare deținut urma un Program de acomodare, de adaptare la condițiile pe care le presupune instituționalizarea. Existau în acest sens pliante cu tema "Cui să te adresezi, pentru...." - program ce durează 21 de zile. Educatorul este persoana care inițiază acest program, în colaborare cu ceilalți specialiști din cadrul Serviciului de Asistență Psihosocială.

Evaluările psihologice ale deținuților se realizau la intrarea în Penitenciar (evaluări psihologice inițiale), urmate de evaluarea periodică la șase luni și evaluarea finală (la finalizarea pedepsei). Acestea erau consemnate în registrul profesional al psihologului care realiza activitatea. Concluziile evaluărilor conduceau la realizarea unui Plan individualizat de evaluare și intervenție psihologică și desfășurarea propriu-zisă a programelor de intervenție psihologică individuală sau de grup, precum și intervenția psihologică, necesară și obligatorie, în situațiile de criză.

Identificarea nevoilor de natură psihologică se făcea în baza unui screening de evaluare psihologică, centrat pe nevoi și riscuri. Formularul de Screening de evaluare psihologică era structurat în două părți. Prima parte referitoare la Asistența psihologică generală (I) cuprindea date anamnestice despre familia de origine, calitatea mediului familial, statutul marital, copii, nivel educațional, istoric ocupațional, patologie psihiatrică etc. A doua parte a formularului - Asistența psihologică specifică (II) viza mai multe subdomenii: Riscul de suicid, Gestionarea agresivității, Consum de substanțe, Afecțiuni

psihice, Impulsurile sexuale, Victimizare, Marginalizare. De asemenea, la finalul formularului persoana privată de libertate semna un formular privind consimțământul informat, privind scopul, durata, procedurile utilizate și confidențialitatea serviciilor de psihologie.

Imediat după ce erau identificate aceste nevoi/riscuri, datele erau introduse într-o aplicație informatizată care genera concluzii/recomandări referitoare la fiecare situație analizată.

Reevaluarea pe baza acestor formulare se efectua anual, din dosarele analizate reieșind că termenul amintit era respectat.

În ceea ce privește programele de reducere a impulsurilor agresive, acestea erau desfășurate în cadrul regimurilor deschis, semideschis și de maximă siguranță.

Programele și activitățile de colaborare pe adicții se desfășurau cu susținerea Asociației SILOAM din comunitate, fiind un proiect pilot în care se pregătea un grup de deținuți de suport care va constitui la rândul-i suport pentru alți deținuți.

Referitor la dotările metodologice s-a constatat că se aplicau teste/chestionare, baterii de teste standardizate și etalonate, există teste cu licență, activitatea de evaluare având la bază nu doar screening-ul psihologic, ci și alte chestionare și metode de psihodiagnoză clinică. Enumerăm în acest sens BDI, SCID, Millon, MMSE.

Consilierea psihologică desfășurată avea de obicei caracter de consiliere de criză, unică sau structurată. Persoanele custodiate în Penitenciarul Bacău solicitau să discute cu psihologul, găsind la acesta un mediu suportiv, securizant. Numărul consilierilor psihologice realizate în anul 2017 până la data efectuării vizitei era de 265, aici regăsindu-se toate tipurile de consiliere.

Fiecare persoană privată de libertate avea propriul Dosar de educație și asistență psihosocială, care cuprindea o serie de documente completate de psiholog (Fișa psihologică – Concluziile evaluării inițiale; Fișa psihologică – Evaluare periodică; Planul individualizat de evaluare și intervenție educativă și terapeutică; Planul individualizat de evaluare și intervenție educativă și terapeutică revizuit). S-a putut constata existența unui volum mare de muncă, iar **personalul specializat era insuficient.**

Referitor la activitatea de asistență socială desfășurată în Penitenciarul Bacău

Activitatea specifică de asistență socială derulată în Penitenciarul Bacău era asigurată

de un număr de 5 asistenți sociali.

În anul 2017, până la data vizitei, aceștia au desfășurat 146 de activități de consiliere pe probleme de asistență socială, atât consilieri în situații de criză, cât și demersuri pentru obținerea unor documente.

Personalul din cadrul Compartimentului Educație și Asistență Psihosocială a coordonat, pe parcursul anului 2017, mai multe activități care au avut loc atât în interiorul penitenciarului, cât și în comunitate: activitatea “Fabrica de jucării” – la care au fost selectate pe baza abilităților 36 deținute femei; o activitate derulată în colaborare cu Asociația “Vision for All” Suedia prin care au fost oferite consultații oftalmologice pentru 95 deținuți și au fost oferite 100 de perechi de ochelari; activități prin care s-au oferit pachete cu dulciuri, felicitări și jucării, atât copiilor din centrele de plasament din subordinea Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Bacău, cât și copiilor din comunitate; o vizită la un cămin de bătrâni din municipiul Bacău cu ocazia sărbătorilor de iarnă; activitatea denumită “Diferența o facem noi”, desfășurată în cadrul inițiativei “Global Youth Initiative Week” cu scopul motivării persoanelor private de libertate de a-și depăși limitele și de a-și îmbunătăți capacitățile de comunicare și relaționare, la care au participat 225 tineri de la regim deschis și semideschis.

Referitor la exercitarea dreptului la practicarea religiei

Deținuții custodiați la Penitenciarul Bacău aveau acces la servicii moral-religioase desfășurate în biserica din incinta Penitenciarului Bacău. Slujbele religioase și celelalte activități erau asigurate de un preot capelan, angajat al penitenciarului. În perioada ianuarie-decembrie 2017, până la data vizitei, au participat la activitățile religioase aproximativ 1200 de deținuți.

Referitor la posibilitatea de a participa la activități sportive, cultural-educative sau de socializare

În Penitenciarul Bacău existau 2 săli de sport, dintre care una era situată în corpul nou de clădire destinat exclusiv tinerilor, iar cealaltă era situată într-un corp mai vechi de deținere și era destinată celorlalte categorii de deținuți.

Accesul la sala de sport se făcea pe serii, în funcție de programările realizate de către monitorii sportivi. **Penitenciarul Bacău nu avea amenajat un teren de sport la exterior, motivul fiind, potrivit angajaților instituției, lipsa spațiului.**

Referitor la dreptul la informare al deținuților, la corespondență și la apeluri telefonice

Serviciile de telefonie din penitenciar erau asigurate de 2 firme, pentru diversificarea ofertei și pentru evitarea unui monopol al unui agent economic. Toate camerele de detenție de la Penitenciarul Bacău erau dotate cu telefoane fixe, excepție făcând camerele de tineri (regim deschis și semideschis) din corpul nou de clădire care au acces la telefoanele cu cartelă amplasate pe holuri. Unele persoane incluse la munci, care erau cazate în camere dotate cu telefon, au reclamat faptul că **nu au suficient timp pentru a efectua apeluri telefonice deoarece termină programul de lucru la ora 18.00, iar conform programului de utilizare a telefonului nu mai pot efectua apeluri telefonice după ora 19.00.**

Pe toate cele șapte secțiile de deținere erau montate puncte de informare digitale – info-chioșcuri, toate funcționale.

În toate camerele de deținere existau aparate radio și TV, conectate la o rețea de televiziune prin cablu, proprietate a deținuților sau a penitenciarului.

În corpul de clădire destinat tinerilor funcționa un studio radio-TV care retransmitea semnalul, dar doar în clădirea în care era amplasat.

Pe fiecare secție de deținere exista câte o cutie poștală, proprietate a Poștei Române, care avea afișat programul de ridicare a corespondenței. La primire corespondența era distribuită deținuților, după ce, în prealabil, fusese scanată și verificată.

Referitor la respectarea drepturilor persoanelor cu dizabilități motorii

Penitenciarul Bacău nu avea amenajate rampe de acces pentru persoane cu dizabilități și nici băi accesibilizate pentru aceștia, dar avea 2 fotolii rulante pentru uzul acestor persoane, obținute printr-o sponsorizare. La momentul vizitei în penitenciar nu erau deținuți care să necesite fotoliu rulant sau alte accesibilități.

Referitor la dreptul persoanelor private de libertate de a frecventa cursurile școlare

În anul școlar 2017-2018 au fost înscriși la cursuri de școlarizare 126 deținuți. La momentul vizitei, 43 de persoane frecventau cursurile primare și gimnaziale, iar clasele liceale erau frecventate de 49 de persoane. Din totalul deținuților care frecventau cursurile școlare 47 erau tineri, iar 45 erau femei. O parte dintre deținuții înscriși inițial la cursuri școlare au fost liberați, transferați sau au abandonat frecventarea cursurilor.

Nu existau persoane deținute care să frecventeze cursuri de învățământ universitar.

Referitor la respectarea dreptului la muncă al deținuților

În perioada cuprinsă între începutul anul 2017 și momentul vizitei au participat la activități lucrativă 96 de persoane, 25 femei și 71 bărbați, din care 7 deținuți (femei) au prestat munci plătite în afara penitenciarului, iar 89 deținuți (femei, bărbați și tineri) au desfășurat activități în interiorul locului de deținere: igienizarea spațiilor comune, pregătirea și prepararea hranei, activități educative etc.

Alte aspecte constatate cu ocazia vizitei

Urmare a dispozițiilor scrise ale directorului unității penitenciare, cu ocazia sărbătorilor de iarnă, urma a fi montat câte un brad cu instalație cu beculțe în fiecare cameră de deținere, toți deținuții urmau să primească pachete cu produse tradiționale românești, și urma a fi suplimentat și numărul de vizite desfășurate în penitenciar, de la aproximativ 30 vizite/zi la 40 vizite/zi.

3. Recomandări

Având în vedere cele de mai sus, în temeiul art. 29¹¹ alin. (1) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, Avocatul Poporului:

RECOMANDĂ

1. Conducerii Administrației Naționale a Penitenciarelor să întreprindă măsurile legale care se impun pentru:

- gestionarea supraaglomerării în cadrul Penitenciarului Bacău, în condițiile în care la momentul vizitei erau custodiate 519 persoane private de libertate la o capacitate legală de 409 de locuri, ceea ce reprezenta un procent de ocupare de aproximativ 127% din capacitatea legală;

- angajarea personalului medical, psihosocial și din sectorul operativ necesar desfășurării activităților din Penitenciarul Bacău;

- alocarea resurselor financiare în scopul reorganizării infirmeriei într-un spațiu adecvat care să respecte cerințele minime ale unui salon de internare, precum și a instalării unor rampe pentru accesul persoanelor cu dizabilități motorii și a unor grupuri sanitare pentru acestea.

2. Conducerii Penitenciarului Bacău să întreprindă măsurile legale care se impun pentru:

- îmbunătățirea condițiilor de cazare prin dotarea camerelor din pavilioanele nemodernizate cu paturi și saltele noi, precum și cu mobilierul necesar pentru servirea mesei și păstrarea bunurilor și obiectelor personale; asigurarea unui iluminat artificial corespunzător, în special în camerele în care iluminatul natural era insuficient; eliminarea celui de-al treilea nivel de paturi din camerele de detenție; igienizarea și dotarea băilor cu mobilierul și utilitățile necesare;

- continuarea acțiunilor de igienizare a camerelor de deținere, precum și efectuarea operațiunilor de dezinfecție cu o frecvență mai mare și verificarea eficienței substanțelor folosite;

- acordarea unei atenții mărite și verificarea necesarului de medicamente de urgență, precum și a termenului de valabilitate a medicației de urgență;

- analizarea posibilității construirii unui teren de sport în perimetrul penitenciarului, iar în situația în care nu este posibil acest lucru, identificarea unor alternative de care să beneficieze mai ales tinerii de la regimurile deschis și semideschis, în sensul încheierii unor colaborări cu unități care dispun de terenuri de sport în aer liber.

- identificarea unor soluții pentru ca persoanele private de libertate care prestează munci să poată efectua apeluri telefonice după terminarea programului de lucru.

Bacău, 17.01.2018